

PROJEKT A FESTIVAL

Yvona Voráčová, ZŠ T.G.M. Krmelín

Učím na malé vesnické škole v Krmelíně (nedaleko Ostravy). Příští rok to bude již čtyřicet let, co působím ve folklórním souboru Ondřejnica. Zprvu jako členka, pak jako umělecká vedoucí. Folklor prostupuje mým životem od dětství. Je proto přirozené, že i mou práci kantorky ovlivňoval od samého počátku. Lidové písničky a tance jsem odjakživa zařazovala do hodin hudební výchovy a tělesné výchovy.

Před osmi lety jsem se setkala s Magdalenou Maňákovou (prováděla tehdy výzkum u nás na severu Moravy) a díky ní jsem se dověděla o Projektu, který mne okamžitě zaujal a nadchl. Když jsem se potkala s Alenkou Schauerovou, byla jsem rozhodnutá, že do projektu *Tady jsme doma* vstoupím, a to se svými čtvrtáky. To, co jsem v učitelské praxi dělala celý život, dostalo řád, smysl a velikou motivaci.

V páté třídě motivace ještě vzrostla, když nám bylo nabídnuto účinkování v pořadu projektu. Tak začala naše poutavá, dobrodružná cesta na festival. V celoročním plánu, který jsem si vypracovala, děti krok za krokem postupovali cestou poznání svého domova, svých kořenů. Od místopisu, přes besedy s pamětníky, čtení pověstí v místní knihovně, seznámení s cimbálovou muzikou a souborem *Ondřejnica*, až k lašským písničkám a tancům. Aktivitu jsem naplánovala napříč výukovými plány v téměř všech předmětech. Děti pracovaly celou dobu se zaujetím a nadšením – vždyť se vše týkalo jich samotných, jejich nejbližšího domova. Své zážitky a objevy děti zaznamenávaly po celý rok do kroniky, která byla vystavena ve Strážnici, během naší účasti na festivalu.

Pro ilustraci můžete nahlédnout do projektového plánu (viz příloha 1).

Zaměřím se na měsíc **říjen**. Můj pracovní název zněl *Lidé*. Cílem bylo přiblížení života předků – jak bydleli, čím se živili, jak se bavili, jak se učili, jak se oblékali...Nejlepším

způsobem bylo umožnit dětem setkání s pamětníky, kteří mnoho z toho prožili a jejich vyprávění je tak věrohodnější, barvitější a citově zaujaté. Naši třídu tedy navštívila místní kronikářka (naše milá paní školnice), vysloužilá paní učitelka (celý život učila v místní škole) a krmelínský umělec (pan malíř, který nám věnoval obraz původní, nejstarší školy v Krmelíně). Hodiny vlastivědy, jazyka českého a výtvarné výchovy byly díky nim zajímavé a netradiční. Můžete nahlédnout na písemné reflexe dětí – viz příloha 2.

Pro **přiblížení lašského kroje** jsem si zvolila hodinu výtvarné a hudební výchovy. Ráda bych se podělila o zážitek můj i dětí z těchto vyučovacích hodin.

Do třídy jsem vešla oblečená do vlastního lašského kroje. Můj oděv vzbudil překvapení, údiv, zájem, zvědavost. Děti si mohly kroj ze všech stran prohlédnout, osahat, výjimečně se mi mohly podívat i pod sukni 😊. Povídala jsem jim, že v tomto oděvu chodily jejich praprababičky ve svátky, do kostela, na tancovačky. Na práci se oblékaly prostěji, pohodlněji. Záměrně jsem části kroje nepojmenovávala, protože jsem měla připraveny pracovní listy, na kterých měly děti správně přiřadit nářeční název k obecnému názvu části oděvu (viz příloha 3).

Po vypracování úkolu proběhla společná kontrola s praktickou ukázkou (můj kroj).

Poté následovala pro mne velmi příjemná část hodiny – seděla jsem modelem. Děti mne kreslily. Zvolila jsem kresbu voskovým pastelem, kolorovanou vodovými barvami. Bohužel uběhlo dlouhých pět let a díla se nedochovala (část je v projektové kronice, část jsem rozdala, část věnovala souboru).

V kroji jsem zůstala i následující hodinu, hodinu hudební výchovy. Dětem jsem rozdala texty dvou lašských písniček (*U suseda syneček; Ja sem děvče jako lusk* – viz příloha 4). Jejich úkolem bylo najít v textu slova označující oblečení a říct jaké části oblečení to jsou. Většinou se podařilo, jelikož se se slovy setkali v pracovním listu z předchozí hodiny.

Poté hlasovaly, která písnička je více zaujala a kterou by se chtěly naučit. Vybraly si tehdy píseň *Ja sem děvče jako lusk*. Následoval běžný postup učení písně. Na konci hodiny zbyl ještě čas, aby děvčata vymyslela krátkou taneční improvizaci. Chlapci je doprovodili na Orffovy nástroje.

Celou dvouhodinu jsem uzavřela tím, že také muži měli svůj typický kroj. Prozatím ho děti mohly spatřit jen na fotografii (příloha 5), kterou jsem jim donesla, ale slíbila jsem, že v březnu jej uvidí také „naživo“. Pozvala jsem totiž soubor Ondřejnica. U příležitosti Dne učitelů bude krátké vystoupení s následným učením lašských tanců. Takže se stále máme na co těšit.

Nejvíce se však děti těší na festival, ale i cesta k němu je velký zážitek. Je teprve říjen a už nás potkalo tolik zajímavých věcí a prožitků. Festival ve Strážnici je krásný cíl, ale pro nás platí – i cesta je cíl!

Rozloučila bych se s vámi citátem, který jsem objevila v útlé knížečce *Lidové tradice aneb Staré zvyky a obyčeje v Ostravě a okolí*:

V našich srdcích jsou mnohdy velice tajemně a nepozorovaně ukryty zvyky a tradice našich předků. Dejme jim však také možnost ožít a připomínejme si je nejen pro jejich krásu a zajímavost, ale především proto, abychom nezapomněli, kým vlastně jsme a odkud přicházíme.

Použitá literatura:

Prokešová, M.: Lidové tradice. Ostrava: Repronis, 2005, s. 43.

Matějová, M.: Hraje a zpívá Ondřejnica. Frýdek-Místek, 1987, s. 33.

Pituchová, F.: Pěsničky od srdca. Frýdek-Místek, 1995, s. 16.

Sochová, Z.: Lašská slovní zásoba. Praha: Academia, 2001, s. 90-95.

Resumé:

V textu objasňuji, jak jsme s mojí třídou vstoupili do projektu **Tady jsme doma**. Přibližuji rok, kdy jsme se chystali na účinkování na festivalu ve Strážnici – vypracování ročního plánu a plnění plánovaných aktivit a akcí. Podrobněji se rozepisuji o programu v měsíci říjnu, zvláště o tom, **jakým způsobem se děti seznámily s lašským krojem**.